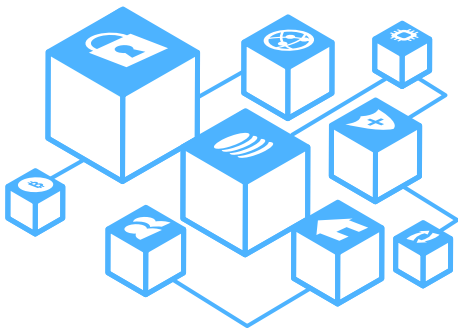

บทบาทของนักบัญชีและผู้สอบบัญชี ในการจัดการสัญญาอัจฉริยะ: (Smart Contract)

สมาคมนักบัญชีที่ได้รับการรับรองจากชาร์เตอร์ด (ACCA¹) ได้นำเสนอแนวคิดที่ได้จากการสำรวจความเห็นนักบัญชีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและนักศึกษาฝึกงานบัญชีจากทั่วโลก ทั้งที่อยู่ในองค์กรขนาดใหญ่และองค์กรขนาดกลางและขนาดย่อม รวมกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 4,000 คน โดยในจำนวนนี้ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารองค์กรจำนวน 827 คน การศึกษาครั้งนี้ได้สรุปบทบาทหน้าที่และทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในยุคที่การประกอบวิชาชีพต้องปรับเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีภายใต้ผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19

บล็อกเชน (Blockchain) เป็นเทคโนโลยีที่เพิ่งเกิดขึ้นมาในระยะแรกเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีดิจิทัลด้านอื่น ๆ ที่ทุกคนใช้ในการทำงานในปัจจุบัน อย่างเช่น การวิเคราะห์ข้อมูลจาก Big Data และ Cloud Computing อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีอีกเทคโนโลยีหนึ่งที่กำลังกำเนิดขึ้นและทำให้ภาคธุรกิจคาดหวังจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมากขึ้น

สิ่งนั้นคือ Smart Contract หรือ สัญญาอัจฉริยะ: ซึ่งทำงานบนระบบ Blockchain คือ กระบวนการทางดิจิทัล เงื่อนไข/คำสั่ง/หรือโค้ด ที่กำหนดการทำธุรกรรมไว้ล่วงหน้าโดยไม่ต้องผ่านตัวกลางใด ๆ เมื่อบรรลุเงื่อนไขทางธุรกิจที่ตกลงกันไว้ และ หรือ เมื่อถึงกำหนดเวลา เช่น การจ่ายภาษีประจำปี ที่อาจบวกค่าใช้จ่ายต้องห้ามควบคู่ไปกับการคำนวณอัตราภาษีด้วยอัตราที่ถูกต้องเหมาะสม ตัวอย่างอื่น ๆ รวมถึง Smart Contract ที่ถูกออกแบบให้ทำรายการบัญชีใดบัญชีหนึ่งในวันที่ที่กำหนด เช่น การจ่ายค่าเช่า ค่าขนส่ง รวมถึงการจำแนกข้อมูล การปฏิบัติการคำนวณ และการกลับรายการ และการคืนค่าบางค่า การหักส่วนลด การใช้โค้ดโปรแกรมขึ้น เป็นต้น Smart Contract ยังเชื่อมโยงถึงการใช้อำนาจจากภายนอก จากโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ เช่น รายชื่อเว็บไซต์ของกรมสรรพากรหรือกรมศุลกากรทั่วโลกเพื่อการดึงเอาอัตราภาษีที่ต้องตรงตามหมวดหมู่ของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องมาคำนวณ เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้น ทำให้องค์กรภาคธุรกิจคาดหวังอีกสองบทบาทจากวิชาชีพบัญชี นั่นคือ **การเป็น Smart Contract Accountant หรือ นักบัญชีสัญญาอัจฉริยะ** ซึ่งก็มีความคล้ายคลึงกับหน้าที่หลักของนักบัญชีในการจัดทางการเงินแต่ควรมีทักษะในการวิเคราะห์เพื่อให้งบการเงินใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้มากขึ้น และ **Smart Contract Auditor หรือ ผู้สอบบัญชีสัญญาอัจฉริยะ** โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงบทบาทของ Smart Contract Accountant

¹ACCA (the Association of Chartered Certified Accountants) คือ องค์กรวิชาชีพบัญชีสากลที่มีสมาชิกกว่า 227,000 คนจาก 179 ประเทศทั่วโลก

เนื่องจากหลักการทำงานของ Smart Contract ต้องมีการป้อนคำสั่งก่อนเพื่อให้ระบบประมวลผลได้ หากระบบไม่ได้รับการป้อนคำสั่ง ก็ไม่สามารถประมวลผลได้ ดังนั้น Smart Contract Accountant อาจนำความรู้ทางบัญชี ภาษีและกระบวนการดำเนินงานของธุรกิจมาใช้ในการกำหนดชุดของเงื่อนไข/คำสั่ง/หรือโค้ดที่ประมวลผลด้วยตัวเองนี้ นักบัญชีอาจทำงานร่วมกับโปรแกรมเมอร์หรือนักพัฒนาซอฟต์แวร์ผู้กำหนดเงื่อนไขการคำนวณค่าในบล็อกเชนที่หน่วยงานใช้อยู่ เช่น การกำหนดภาษาคอมพิวเตอร์ (ตัวอย่าง เช่น ภาษา C++, Solidity และ Javascript เป็นต้น) เพื่อใช้พัฒนา Smart Contracts ในบล็อกเชน เป็นต้น

บทบาทของ Smart-Contract Accountant จึงมีทักษะการวิเคราะห์ธุรกิจ ความรู้ทางบัญชี ภาษี และกระบวนการดำเนินธุรกิจ มากขึ้นกว่าการเป็นทักษะการบันทึกบัญชีในการบรรจุเป้าหมายขององค์กรภาคธุรกิจ นักบัญชีมืออาชีพจำเป็นต้องนำข้อมูลทางการเงินจากโปรแกรมวิเคราะห์และประเมินเงื่อนไขที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินธุรกิจ และเพื่อเป็นการตรวจสอบว่า เมื่อโปรแกรม หรือซอฟต์แวร์ นั้นได้ถูกพัฒนาขึ้นมา จะสามารถเติมเต็มความต้องการขององค์กรและคู่ค้าได้เหมือนที่ระบุไว้ในเอกสารสัญญาและข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรได้หรือไม่

เมื่อต้องทำธุรกรรมการเงิน Smart Contract Accountant จะต้องทดสอบว่า ชุดเงื่อนไข/คำสั่ง/โค้ดที่ถูกกำหนดไว้นั้นสะท้อนความเป็นจริง คือ มีการประมวลผลตามกิจกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่ ข้อมูลประเภทใดที่ต้องหา ต้องเก็บไว้ในระบบ เพื่อให้การประมวลผลรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ นักบัญชียังจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยี (IT) เพื่อเข้าใจว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น หากมีคนแฮกหรือใส่ข้อมูลเพิ่มเติมที่มาเกี่ยวข้องหรือขึ้นอยู่กับข้อมูลใน Smart Contract นี้ สิ่งเหล่านี้รวมไปถึงการจัดทำรายงานประจำเดือน ประจำไตรมาส เพื่อวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมธุรกิจที่มี Smart Contract ดำเนินอยู่ หรือบางทีนักบัญชีต้องเข้าใจเรื่องช่องทางการเชื่อมต่อ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างซอฟต์แวร์ (API) ที่เชื่อมต่อกับบล็อกเชน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับนักพัฒนาโปรแกรมและฝ่าย IT ถ้าหากนักบัญชีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้ซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย การส่งผ่านโอนถ่ายประมวลผลข้อมูล (นอกบล็อกเชน) นั้น ต้องใช้เวลา และต้นทุนในการแปลภาษาคอมพิวเตอร์ด้วยเช่นกัน

จากเนื้อหาที่กล่าวมา เพื่อน ๆ นักบัญชีหลายท่านคงได้เกร็ดความรู้เบื้องต้นและทักษะที่ Smart Contract Accountant ควรมี ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ ความรู้ทางบัญชี ภาษี และทักษะด้านเทคโนโลยี เพื่อการปรับตัวเข้าสู่ยุคปัจจุบัน

โดย ส่วนงานต่างประเทศ